

แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

Guideline for Enhancing Learning Curiosity of Non-formal Students in the Northeastern Region of Thailand Using Daily-Life Context

อรวิภา มงคลดาว และวีรฉัตร สุบัญญัติ

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสำรวจครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร และ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนนอกกระบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจำนวน 400 คน ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบ จำนวน 40 คน และผู้บริหารจากศูนย์การศึกษานอกกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับอำเภอจำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามแบบสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม (focus group) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบตามการรับรู้ของผู้เรียนอยู่ในระดับมาก โดยด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบและผู้บริหารต่างเห็นตรงกันว่าความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบอยู่ในระดับปานกลาง โดยแสดงพฤติกรรมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านวิชาการมากที่สุด แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันประกอบด้วย หลักการของการคิดเป็น วิธีการในการส่งเสริม ได้แก่ การทำเรื่องง่ายให้ยากทำ กิจกรรมในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนประกอบด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว วิชาการ อาชีพ และสังคมของนักเรียนนอกกระบบ ผู้สอนนักเรียนนอกกระบบและผู้บริหาร ควรส่งเสริมและจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตของผู้เรียน เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้นอกจากนั้นควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้นักศึกษาเป็นผู้ที่มีความกล้าแสดงออกในด้านต่างๆ

คำสำคัญ: ความใฝ่รู้ใฝ่เรียน/การศึกษานอกกระบบ/บริบทชีวิตประจำวัน

Abstract

The objectives of this survey research were: 1) to study the levels of learning curiosity among students, instructors and administrators based on their perceptions, and 2) to propose guidelines for enhancing learning curiosity of non-formal students using daily-life context. R

The research sample were 400 students in the Northeastern region of Thailand; 40 instructors in in Northeastern region of Thailand; and 20 administrators from district centers of the non-formal and informal education. The instruments for data collection consisted of questionnaires, interview schedules, and a focus group discussion. Statistics used for quantitative data analysis included mean and standard deviation. The qualitative data were analyzed by means of the content analysis.

It was found that the level of learning curiosity among non-formal students based on their perception were high in all aspects. The area that gained the highest mean was that of academic. Both the instructors and administrators agreed that learning curiosity among non-formal students was at a moderate level, primarily in the academic area. Guidelines for enhancing the learning curiosity of non-formal students using daily-life context consisted of the 'KITPEN' principle, the simplification method, activities related to family, professions, occupations and the society of students, and instructors' and administrators' roles in promoting and organizing teaching linked to students' living situations which was seen as being applicable to their daily life. In addition, encouraging students to be confident in expressing themselves in various areas was to be emphasized.

KEYWORDS: CURIOSITY/NON-FORMAL EDUCATION/DAILY-LIFE CONTEXT LEARNING.

บทนำ

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศให้สามารถพัฒนาก้าวหน้าอย่างยั่งยืน จำเป็นจะต้องพัฒนาทุนมนุษย์ ให้มีศักยภาพโดยให้ความรู้ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถคิดวิเคราะห์ แยกแยะ เลือกรับข้อมูลที่เป็นประโยชน์ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อให้เท่าทันกับความ

เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งเป็นภูมิคุ้มกันให้กับตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554)

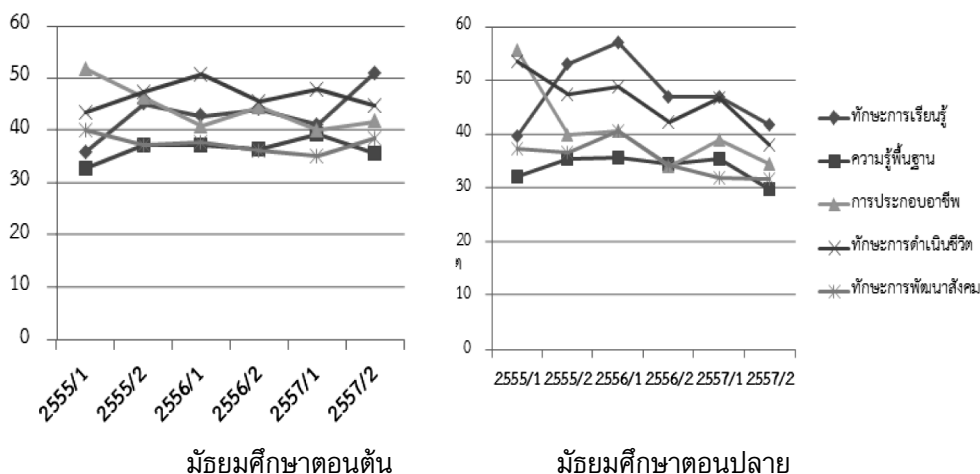
จากข้อมูลสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพบว่า ประเทศไทยมีประชากร ในช่วงอายุ 13-80 ปี ที่พลาดโอกาสทางการศึกษาเป็นจำนวนถึง 22.6 ล้านคน นับเป็นร้อยละ 35 จากจำนวนประชากรทั้งประเทศ

(ทีมการศึกษา, 2557) ส่วนใหญ่เกิดจากปัญหาความยากจน ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการขาดความรู้และการแสวงหาความรู้ ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ ทำให้แรงงานส่วนใหญ่มีความรู้ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพ ทั้งความรู้ที่มีอยู่เป็นความรู้ในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษาตอนต้นเท่านั้น ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบปัญหานี้มากที่สุดถึง 15 จังหวัด จาก 20 จังหวัด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553)

การศึกษานอกระบบเป็นอีกทางเลือกสำหรับประชาชนในการเพิ่มพูนความรู้ และเข้าถึงการศึกษาด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ยืดหยุ่น เอื้อต่อสภาพของการดำเนินชีวิต ทำให้นักศึกษานอกระบบเกิดความเข้าใจ พร้อมทั้งจะเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต นอกจากวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลายและยืดหยุ่นแล้ว การศึกษา

นอกระบบยังส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบรู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง ค้นคว้าหาความรู้อย่างสม่ำเสมอ ทำให้นักศึกษานอกระบบมีความสุขในการเรียนรู้ สร้างให้นักศึกษานอกระบบเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้น เปิดใจต่อการเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความมุ่งมั่น เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้เข้ากับการดำเนินชีวิตตนเอง และมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ ช่วยให้นักศึกษานอกระบบประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาอาชีพของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากข้อมูลของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่าในประเทศไทยมีผู้สมัครเข้ารับการศึกษานอกระบบเป็นจำนวนมากแต่มีผู้สำเร็จการศึกษาจำนวนน้อย และผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน หรือ Non-formal National Educational Test (N-Net) ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย

รูปภาพ 1 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติของนักศึกษานอกระบบ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มา (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558)

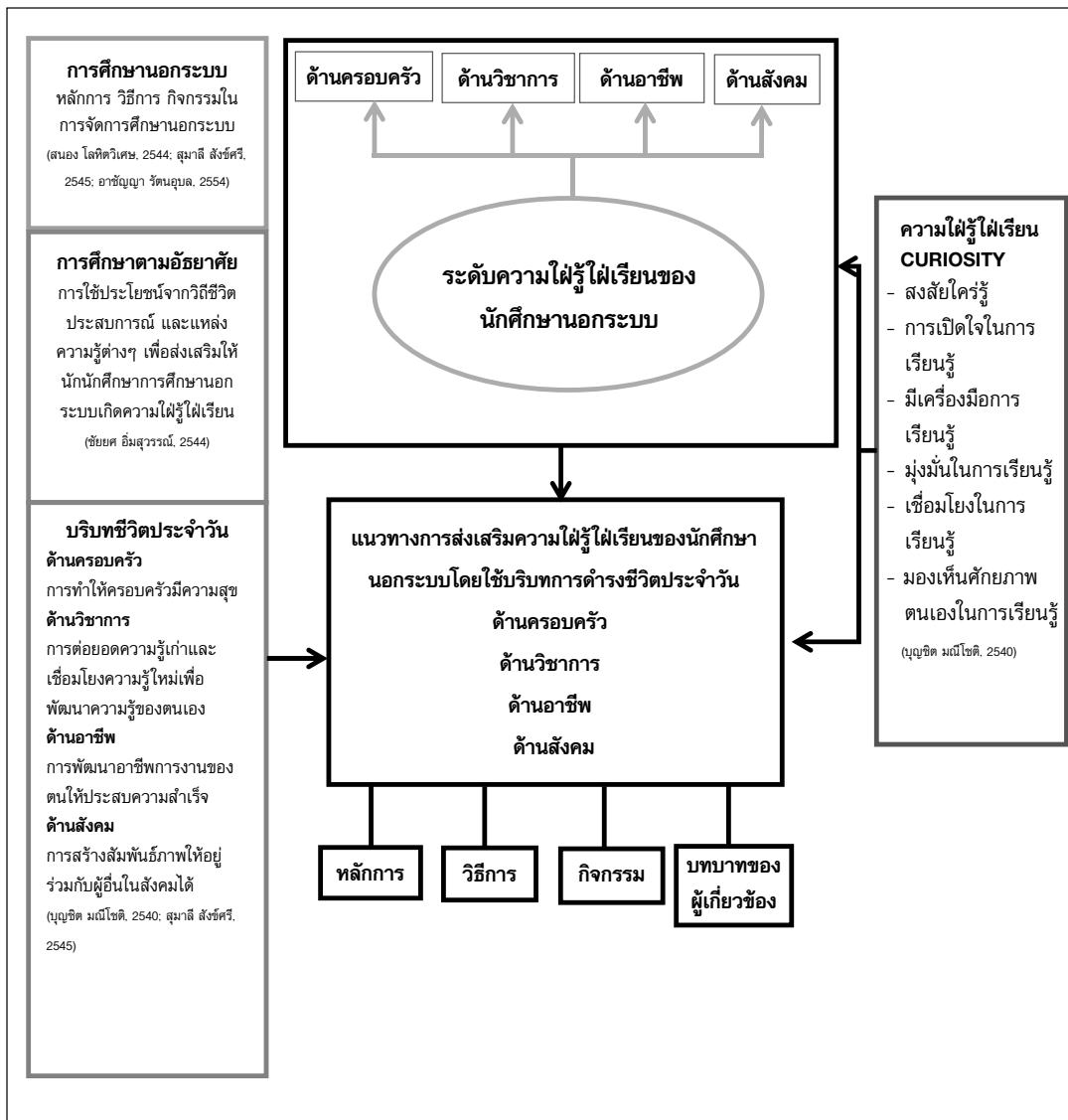
ที่มีการทดสอบใน 5 สารการเรียนรู้ ประกอบด้วย สารการเรียนรู้ สารความรู้พื้นฐาน สารการประกอบอาชีพ สารการดำเนินชีวิต และสารการพัฒนาสังคม พบว่านักเรียนนอกกระบบมีผลการทดสอบสารการเรียนรู้และสารความรู้พื้นฐานต่ำกว่ามาตรฐาน ในขณะที่สารการประกอบอาชีพ ทักษะการดำเนินชีวิต มีผลอยู่ในระดับที่สูงกว่า ซึ่งสรุปได้ว่าสารทางด้านวิชาการมีคะแนนต่ำกว่าสารการประกอบอาชีพ และทักษะการดำเนินชีวิต (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2558)

จากผลการทดสอบข้างต้นนักเรียนนอกกระบบควรมีการพัฒนาสารทางวิชาการให้มากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามคุณสมบัติของการเป็นนักเรียนนอกกระบบที่สมบูรณ์ โดยการพัฒนาสารทางวิชาการควรจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการสารการดำเนินชีวิต และสารการประกอบอาชีพเข้าไป ซึ่งเป็นในทางเดียวกันกับหลักการจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (Context Based Learning: CBL) ที่นำความรู้ในการประกอบอาชีพ และใช้สภาพแวดล้อมจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นอยู่ของผู้เรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนนอกกระบบเรียนรู้ด้วยความเข้าใจและเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ พร้อมทั้งเป็น

การสร้างแรงจูงใจในการเรียนมากยิ่งขึ้น ซึ่งการสร้างแรงจูงใจในการเรียนจะทำให้ให้นักเรียนนอกกระบบเกิดความสงสัยใคร่รู้ เปิดใจในการเรียนรู้ มีเครื่องมือในการเรียนรู้ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน (บุญชิต มณีโชติ, 2540; ยงยุทธ พงษ์สุภาพ, 2553)

ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญแต่กลับยังไม่มีแนวทางเพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบอย่างเป็นทางการ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องหาแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีผู้สมัครเรียนการศึกษานอกกระบบมากที่สุด หากมีการสร้างแนวทางสำหรับนักศึกษาในภาคนี้แล้วจะสามารถขยายผลการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนไปยังนักศึกษาในภูมิภาคอื่นๆ ได้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามแนวคิดของการศึกษานอกกระบบที่ว่า การเรียนรู้สามารถนำประโยชน์ไปใช้ได้ทันที (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบตามการรับรู้ของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

ศึกษาเฉพาะศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือทุกจังหวัด รวม 20 อำเภอ ใน 20 จังหวัด ซึ่งมีเกณฑ์ในการคัดเลือกพื้นที่จากจำนวนของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในศูนย์

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีจำนวนมากที่สุดของทุกจังหวัด ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ อำเภอเมือง 18 จังหวัด ยกเว้นจังหวัดอุบลราชธานี ที่เป็นอำเภอวารินชำราบ และจังหวัดศรีสะเกษ เป็นอำเภออุทุมพรพิสัย

ขอบเขตด้านประชากร

1) นักเรียนนอกระบบ ศึกษาเฉพาะนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เฉพาะภาคการศึกษาที่ 2/2557

2) ผู้สอนการศึกษานอกระบบ ศึกษาเฉพาะผู้สอนนอกระบบที่เป็น ครูอาสาพนักงานราชการ ณ พื้นที่ศึกษาเท่านั้น เนื่องจากเป็นผู้สอนที่มีอัตราจ้างประจำของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และศึกษาเฉพาะผู้สอนที่ทำการสอนในภาคเรียน 2/

2557 เท่านั้น

3) ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศึกษาเฉพาะผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษาเท่านั้น

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาแนวทางในบริบทสังคมไทยในการเชื่อมโยงการศึกษานอกระบบ เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน” เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ตามตาราง 1

ตาราง 1 ตารางขั้นตอนวิธีดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์	ข้อมูลที่ต้องการ	แหล่งข้อมูล	วิธีการ	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบตามการรับรู้ของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร	- ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบตามการรับรู้ของ 1. ผู้เรียน 2. ผู้สอน 3. ผู้บริหาร - ข้อคิดเห็นในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบจากผู้สอนและผู้บริหาร	1. นักเรียนนอกระบบ 2. ผู้สอนนอกระบบ 3. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	การสำรวจเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ	- แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียน - แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหาร - แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้สอน และผู้บริหาร	- เชิงปริมาณวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน - เชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา
2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน	ร่างแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันและความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษานอกระบบ	ผู้สอนนอกระบบและผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้เชี่ยวชาญที่ร่วมทำการสนทนากลุ่ม (focus group)	สรุปการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้สอนนักเรียนนอกระบบ และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยข้อเสนอแนะที่ได้รับจากการสนทนากลุ่ม (focus group)	- แบบร่างแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน - ประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม (focus group)	- วิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบตามการรับรู้ของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหารในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย การวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนนอกระบบภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จำนวน 553,343 คน จำแนกเป็นนักเรียนนอกระบบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 242,415 คน นักเรียนนอกระบบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 310,928 คน ผู้สอนนักเรียนนอกระบบจำนวน 104 คน ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 20 คน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างนักเรียนนอกระบบได้มาจากการคำนวณโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดให้มีค่าความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซนต์ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แบ่งเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 175 คน และมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 225 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้สอนนักเรียนนอกระบบได้มาจากการใช้กฎแห่งความชัดเจนของ (Neuman, 1991) โดยใช้อัตราส่วนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 30 ต่อจำนวนประชากรน้อยกว่า 1,000 คน จึงทำให้ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของผู้สอนนักเรียนนอกระบบจำนวน 31.2 คน ปัดเป็น 32 คน ผู้วิจัยเฉลี่ยแบบสอบถามได้ 1.6 คนต่อจังหวัด ปัดเป็น จังหวัดละ 2 คน ทำให้กลุ่มตัวอย่างของผู้สอนนักเรียนนอกระบบ เป็นจำนวน 40 คน และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ ประกอบด้วยเครื่องมือ 3 ชุด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 คือ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัดระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของผู้เรียน เพื่อวัดระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านครอบครัว ด้านวิชาการ ด้านอาชีพ และด้านสังคม ในแต่ละด้าน ประกอบด้วย 6 พฤติกรรม ได้แก่ พฤติกรรมสงสัยใคร่รู้ พฤติกรรมเปิดใจเรียนรู้ พฤติกรรมมีเครื่องมือในการเรียนรู้ พฤติกรรมมุ่งมั่นในการเรียนรู้ พฤติกรรมเชื่อมโยงในการเรียนรู้ และพฤติกรรมมองเห็นคุณค่าของตนเองในการเรียนรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .99 เป็นมาตราส่วนแบบประมาณค่า (Likert's scale) 5 ระดับ จำนวน 59 ข้อ

เครื่องมือชุดที่ 2 คือ แบบสอบถามความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบตามการรับรู้ของผู้สอน และผู้บริหาร เป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ เกี่ยวกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของผู้เรียน รวมถึงแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

เครื่องมือชุดที่ 3 คือ แบบสัมภาษณ์สำหรับผู้สอนและผู้บริหาร เกี่ยวกับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ และแนวทาง หลักการ วิธีการจัดการเรียนการสอน บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลเพื่อหาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบในช่วง

ระหว่างวันที่ 16 กุมภาพันธ์-26 เมษายน 2558 รวม 2 เดือน กับ 10 วัน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) จากนั้นสรุปข้อคิดเห็นของผู้สอนและผู้บริหาร จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เพื่อนำมาสรุปเป็นร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบโดยใช้บริบท เพื่อใช้ในการศึกษาหาแนวทางในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยจัดสนทนากลุ่ม (focus group) โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกกระบบ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษานอกกระบบ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาตามอัธยาศัย และผู้สอนนักเรียนนอกกระบบ ร่วมกันวิพากษ์ความเป็นไปได้ของร่างแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน โดยมีประเด็นสำหรับการพิจารณาให้ครอบคลุมหลักการ วิธีการ กิจกรรม บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง และความเป็นไปได้ในการนำแนวทางที่ร่างขึ้นนี้จะนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ตามวัตถุประสงค์การ

วิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนักเรียนนอกกระบบตามการรับรู้ของผู้เรียน ผู้สอน และผู้บริหาร

1.1 ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนนักเรียนนอกกระบบตามการรับรู้ของผู้เรียน พบว่านักเรียนนอกกระบบมีความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านครอบครัวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, $SD = 0.58$) มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นในระดับมากที่สุด คือ การเชื่อมโยงในการเรียนรู้และมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ เครื่องมือในการเรียนรู้ด้านวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.05$, $SD = 0.60$) พบว่าด้านวิชาการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นในระดับมากที่สุด คือ การเปิดใจในการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ มุ่งมั่นในการเรียนรู้ ด้านอาชีพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, $SD = 0.58$) มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นมากที่สุดคือการเชื่อมโยงในการเรียนรู้และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ เปิดใจในการเรียนรู้ ด้านสังคม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, $SD = 0.58$) มีพฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นมากที่สุด คือ การมุ่งมั่นในการเรียนรู้ และพฤติกรรมที่อยู่ในระดับต่ำที่สุด คือ การมองเห็นศักยภาพตนเองในการเรียนรู้ ดังตาราง 2

ตาราง 2 สรุปผลความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้ของนักเรียนนอกกระบบ

ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	การสงสัยใคร่รู้			เปิดใจเรียนรู้			มีเครื่องมือ ในการเรียนรู้			มุ่งมั่น ในการเรียนรู้			เชื่อมโยง การเรียนรู้			มองเห็นศักยภาพ ตนเองในการเรียนรู้			รวม		
	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล	ค่า เฉลี่ย	SD	แปล ผล
ด้านครอบครัว	4.01	0.68	มาก	4.02	0.71	มาก	3.96	0.68	มาก	4.04	0.68	มาก	4.10	0.66	มาก	4.10	0.66	มาก	4.04	0.58	มาก
ด้านวิชาการ	4.05	0.66	มาก	4.09	0.65	มาก	4.03	0.68	มาก	3.95	0.70	มาก	4.05	0.68	มาก	4.07	0.70	มาก	4.05	0.60	มาก
ด้านอาชีพ	4.02	0.68	มาก	3.97	0.68	มาก	3.99	0.67	มาก	4.05	0.69	มาก	4.08	0.69	มาก	4.06	0.69	มาก	4.03	0.58	มาก
ด้านสังคม	4.07	0.75	มาก	4.04	0.69	มาก	4.04	0.69	มาก	4.12	0.68	มาก	4.10	0.72	มาก	3.75	0.68	มาก	4.01	0.58	มาก
รวม	4.04	0.59	มาก	4.03	0.59	มาก	4.01	0.60	มาก	4.04	0.58	มาก	4.08	0.58	มาก	3.99	0.57	มาก			

1.2 ความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอก ระบบตามการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหาร พบว่า ผู้สอนนักเรียนนอกระบบและผู้บริหารมีการรับรู้ ตรงกันว่านักเรียนนอกระบบมีความรู้ใฝ่เรียน อยู่ในระดับปานกลาง โดยแสดงพฤติกรรมความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านวิชาการสูงที่สุด โดยเฉพาะ พฤติกรรมการเปิดใจในการเรียนรู้

1.3 ความคิดเห็นของผู้สอนและผู้บริหาร เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของ นักเรียนนอกระบบเพื่อประกอบการจัดทำร่าง แนวทางส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียน นอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

จากการประมวลข้อมูลที่ได้จากคำถาม ปลายเปิดของแบบสอบถาม และจากการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียน โดยแบ่ง เป็น 5 ประเด็น ได้แก่ **ประเด็นที่ 1** การส่งเสริม ความรู้ใฝ่เรียนให้นักเรียนนอกระบบควรส่งเสริม ด้านใดมากที่สุด สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนและ ผู้บริหารมีความคิดเห็นตรงกันว่าควรส่งเสริมด้าน วิชาการมากที่สุด เนื่องจากการให้ความรู้พื้นฐาน เป็นสิ่งจำเป็นที่ช่วยให้นักเรียนนอกระบบมีความ สามารถในการต่อยอดความรู้ได้ ผู้บริหารให้ ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ควรเน้นวิชาพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษา อังกฤษให้สามารถเชื่อมโยงไปสู่การประกอบอาชีพ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตได้ **ประเด็นที่ 2** วิธีการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียน ของนักเรียนนอกระบบ สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า วิธีการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของนักเรียน นอกระบบ ต้องปลูกฝังค่านิยมของการเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนตั้งแต่เข้ามาเป็นนักเรียนนอกระบบ เริ่ม จากเป็นผู้รักการอ่าน และหาความรู้ด้วยตนเอง

อย่างสม่ำเสมอ โดยมีครู กศน.เป็นแบบอย่าง ของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ผู้บริหารให้ความคิดเห็นเพิ่ม เต็มว่า ผู้สอนต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ที่ทันสมัย และมีวิธีการสอนแนวทางใหม่อย่างสม่ำเสมอ **ประเด็นที่ 3** หลักการในการส่งเสริมความรู้ใฝ่ เรียนของนักเรียนนอกระบบ สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนและผู้บริหารให้ความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยผู้สอนให้ความคิดเห็นว่าหลักการส่งเสริม ความรู้ใฝ่เรียน ใช้หลักทำให้เรื่องง่ายให้อยากทำ สร้างความรู้สึกต่อเรื่องที่จะเรียนรู้ว่าเป็นเรื่องง่าย เป็นเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียนนอก ระบบ โดยวิธีการให้ความรู้ผ่านการฟังวิทยุ การ อ่านหนังสือพิมพ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และ การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ใน ขณะที่ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าจะต้องนำหลักการ ของทฤษฎีคิดเป็น พร้อมให้ความรู้ในเชิงวิชาการ จึงจะสามารถทำให้ผู้เรียนได้ความรู้พร้อมทั้งรู้จัก วิธีคิดบวก และมีความมั่นใจในการดำเนินชีวิต **ประเด็นที่ 4** นโยบายในการส่งเสริมความรู้ใฝ่ เรียนของนักเรียนนอกระบบ สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดที่แตกต่างกัน โดย ผู้สอนให้ความคิดเห็นว่า ในการกำหนดนโยบาย ควรกำหนดหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริม ความรู้ใฝ่เรียนให้แก่ นักเรียนนอกแบบอย่าง ชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุน สื่อ และอุปกรณ์ใน การเรียนรู้ และมีการส่งเสริมให้ผู้สอนนักศึกษา ได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการ สอนในรูปแบบต่างๆ หลากหลาย ในขณะที่ผู้ บริหารให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายว่า ต้อง กำหนดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการตั้ง คำถามและหาคำตอบเพื่อส่งเสริมความรู้ ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ และ**ประเด็นที่ 5** แนวทางในการส่งเสริมความรู้ใฝ่เรียนของนัก

ศึกษานอกระบบ สามารถสรุปได้ว่า ผู้สอนและผู้บริหารมีความคิดเห็นที่ตรงกันว่า แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบนั้นต้องจัดการเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจและกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบเปิดใจในการเรียนรู้ สามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้

พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการเรียนรู้ของตนเองเพื่อให้ไปถึงเป้าหมายของตนให้ได้ ผู้บริหารให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบของครูผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยมี กศน. เป็นผู้ส่งเสริมและอุปกรณ์ต่างๆ สามารถสรุปได้ดังตาราง 3

ตาราง 3 ตารางสรุปความคิดเห็นของผู้สอนและผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ

ประเด็นคำถาม	ผู้ตอบ	
	ผู้สอน	ผู้บริหาร
1. การส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้นักศึกษานอกระบบควรส่งเสริมด้านใดมากที่สุด	ด้านวิชาการ เพราะความรู้พื้นฐานเป็นสิ่งจำเป็น และทำให้นักศึกษานอกระบบสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมในเรื่องที่สนใจใคร่รู้	- ด้านวิชาการ โดยเฉพาะ เรื่องคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เพราะเป็นการให้ความรู้พื้นฐาน เพื่อให้สามารถเชื่อมโยง และต่อยอดความรู้ไปสู่การประกอบอาชีพ พร้อมนำไปแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตได้
2. วิธีการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ	- โดยการปลูกฝังค่านิยมของการเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน ตั้งแต่เข้ามาเป็นนักศึกษานอกระบบ เริ่มจากเป็นผู้รักการอ่าน และหาความรู้ด้วยตนเองอย่างสม่ำเสมอ โดยมีครู กศน.เป็นแบบอย่างของผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน	- ผู้สอนต้องเป็นแบบอย่างของผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้ผู้เรียนเห็นโดยเริ่มจากการรักการอ่าน การแสวงหาความรู้ที่ทันสมัย และวิธีการสอนแนวทางใหม่อย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านหลักการในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ	- หลักการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนใช้หลักทำให้เรื่องง่าย ให้อยากทำ สร้างความรู้สึกต่อเรื่องที่จะเรียนรู้ ว่าเป็นเรื่องง่ายอยู่ในชีวิตประจำวันของนักเรียนนอกระบบ โดยการให้ความรู้ผ่านการฟังวิทยุ การอ่านหนังสือพิมพ์ การร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของคนในชุมชน เป็นต้น	- นำหลักการของทฤษฎีคิดเป็น และให้ความรู้ในเชิงวิชาการ เพื่อให้ผู้เรียนได้ความรู้ และรู้จักวิธีคิดบวกในการดำเนินชีวิต
4. ด้านนโยบายในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ	- กำหนดหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงาน เพื่อส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนให้แก่ศึกษานอกระบบอย่างชัดเจน - สนับสนุน สื่อ และอุปกรณ์ในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนนอกระบบ - ส่งเสริมให้ผู้สอนนักศึกษาได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ หลากหลาย	- กำหนดให้จัดการเรียนการสอนที่เน้นการตั้งคำถามและหาคำตอบจากสิ่งที่สงสัย ผ่านการค้นคว้าด้วยตนเอง
5. ด้านแนวทางในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกระบบ	- จัดการเรียนการสอนที่สร้างแรงจูงใจ และกระตุ้นให้นักศึกษานอกระบบ เปิดใจในการเรียนรู้ และสามารถตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ พร้อมทั้งกำหนดแนวทาง การเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้ไปถึงเป้าหมายของตนให้ได้	- สร้างสรรค์กิจกรรม เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษานอกระบบรู้จักการตั้งคำถาม คิดวิเคราะห์ พร้อมทั้งเปิดใจยอมรับในศักยภาพของตน และพร้อมที่จะรับการเรียนรู้ สร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน ที่น่าเรียนรู้ หากเกิดข้อสงสัยในการเรียน ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนไปหาความรู้ด้วยตนเองก่อน แล้วผู้ตอบจึงเสนอคำแนะนำ พร้อมกันนี้ผู้สอนต้องเป็นต้นแบบของครูผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน โดยมี กศน. ส่งเสริมสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ตามที่ครูต้องการ เพื่อให้ให้นักศึกษานอกระบบเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน

ตาราง 4 แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน

ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลักการ	วิธีการ	กิจกรรม	บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง
ด้านครอบครัว	การเรียนรู้ ครอบครัวตนเอง	พูดคุย สัมผัส ซักถาม และ ชื่นชม	จัดการเรียนการสอน เพื่อ กระตุ้นให้ผู้เรียนใช้การ คิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไข ปัญหาและสามารถรับ มือกับปัญหาที่เกิดขึ้น ในครอบครัว พร้อมทั้งอยู่ ร่วมกับปัญหาได้อย่างมี ความสุข	ผู้เรียน 1. พูดคุยกับคนในครอบครัว เกี่ยวกับเรื่องที่สนใจ และเพิ่มความสนใจในครอบครัว และสร้าง ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้กันในครอบครัว ผู้สอน 1. ผู้สอนเข้าใจพื้นฐานของผู้เรียนกับครอบครัวโดย ดูจากเอกสารประวัติของผู้เรียน และสร้างกระบวนการ การเรียนรู้แบบค่อยเป็นค่อย 2. ผู้สอนจัดการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียน ใช้การคิดวิเคราะห์เพื่อแก้ไขปัญหา และสามารถ รับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว พร้อมทั้งอยู่ ร่วมกับปัญหาได้อย่างมีความสุข พร้อมทั้งชื่นชม เพื่อเสริมกำลังใจ
				ผู้บริหาร 1. ผู้บริหารสนับสนุนกิจกรรมที่ผู้สอนได้ออกแบบ มาเพื่อพัฒนาผู้เรียนเพื่อความสุขให้ครอบครัวของ ผู้เรียน 2. ผู้บริหาร ส่งเสริมนโยบายในการจัดการเรียนการ สอนให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ด้วย การสร้างโครงการหรือจัดกิจกรรม 3. ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทุกจังหวัด ต้อง ร่วมกันทำงานสอดประสานและช่วยเหลือกัน พร้อมทั้งสร้างภาคีเครือข่ายส่งเสริมการจัดกิจกรรม เพื่อสานสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและผู้เรียนอย่าง สม่ำเสมอ
ด้านวิชาการ	การทำเรื่องง่าย ให้อยากทำ	รับฟังและพูด คุย ยอมรับ ความแตกต่าง และ เข้าใจ ความแตกต่าง ของ คน อื่น และอธิบาย เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นและวิธี แก้ไขปัญหได้ อย่างชัดเจน เข้าใจง่าย	จัดการเรียนการสอน กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างผู้เรียนเองและ ผู้สอน ในการจัดการเรียน การสอนจะต้องมีการ นำประสบการณ์ของผู้ที่ ประสบความสำเร็จมา ประกอบการเรียนการสอน ในการเรียนการสอน เมื่อ ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียน ทำสิ่งใดแล้ว ผู้สอนต้องทำ	ผู้เรียน 1. ผู้เรียนได้เลือกสื่อการเรียนรู้ที่ได้จากการหาความ ต้องการของผู้เรียน จากสิ่งที่ผู้สอนได้จัดสร้างสรรค์ ไว้เป็นชุดการเรียนรู้ 2. นักศึกษานอกระบบควรตรวจสอบความรู้ที่ได้ว่า สามารถนำไปปฏิบัติหรือปรับให้เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิต ของผู้เรียนได้จริงหรือไม่ พร้อมทั้งแสวงหาแหล่ง เรียนรู้ที่หลากหลายทั้งที่เป็นสถานที่ และบุคคล เช่น พิพิธภัณฑ์ ครัวภูมิปัญญา ทัศนศึกษาในแหล่งเรียนรู้ ต่างๆ เป็นต้น ผู้สอน 1. ผู้สอนหาความต้องการในการส่งเสริมการเรียนรู้

ตาราง 4 (ต่อ)

ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลักการ	วิธีการ	กิจกรรม	บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง
ด้านวิชาการ			หน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองมา ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจ ตื่นเต้นกระตุ้นผู้เรียนให้อยากลงมือทำ	ผ่านสื่อที่ผู้เรียนชอบมากที่สุด เช่นสื่อสังคมออนไลน์ ในการแพร่ความรู้ และทำเป็นชุดหรือตะกร้าความรู้ให้กับผู้เรียนตามเนื้อหาของการเรียนโดยผู้สอนจัดเป็นชุดความรู้เพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เลือกตามต้องการ 2. ผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้ที่ประสบความสำเร็จ สะท้อนให้ผู้เรียนเห็นปัญหา การแก้ไขปัญหา ซึ่งเห็นผลของการรอคอยเพื่อให้ผู้เรียนได้ซึมซับ และอยากเอาเป็นแบบอย่าง 3. ผู้สอนสร้างเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนให้กระชับเข้าใจง่ายพร้อมมีภาพประกอบ และมีคำถามเพื่อให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบต่อไป 4. ผู้สอนยกย่องชมเชยผู้ที่ประสบความสำเร็จจากการเรียนนอกระบบ ให้ผู้เรียนได้รู้สึกถึงความสำเร็จ 5. ผู้สอนจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้ต่อเนื่อง โดยใช้สื่อที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน และการเรียนรู้ 6. ผู้สอนจัดเนื้อหาในการสอนให้มีการปฏิบัติจริงร่วมด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นคุณค่าของการเรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ 7. ผู้สอนผลักดันให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมสัมมนาวิชาการด้านอาชีพ กับผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ใฝ่เรียนจากผู้มีประสบการณ์ตรง 8. ผู้สอนจัดการสอนทักษะทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นและเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีให้คงต่อไป ทั้งยังทำให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาอาชีพของตน เปิดใจรับสิ่งใหม่เพื่อเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่กับสิ่งใหม่ที่อยู่ตรงหน้า และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนไปสืบหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับอาชีพของตน ผู้บริหาร 1. ผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาระดับอำเภอ และ ผู้บริหารสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำจังหวัด ไม่เพิกเฉยต่อการที่ผู้สอนแนะนำข้อมูลเพื่อ

ตาราง 4 (ต่อ)

ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลักการ	วิธีการ	กิจกรรม	บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง
ด้านวิชาการ			หน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพของตนเองออกมา ในการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนต้องทำหน้าที่ถ่ายทอดเรื่องราวให้น่าสนใจ ตื่นเต้นกระตุ้นผู้เรียนให้อยากลงมือทำ	จัดการเรียนการสอนที่สามารถส่งเสริมผู้เรียนให้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน พร้อมจัดให้มีการศึกษาดูงานทั้งนอกสถานที่ และในสถานที่ จัดสัมมนาวิชาการ ให้ผู้เรียนได้สะท้อนปัญหาในการเรียนและได้ร่วมกันหาข้อแก้ไขกับผู้สอนและผู้บริหาร ทั้งนี้รวมถึงการเข้าค่ายพักแรมด้านวิชาการเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเชื่อมโยงความรู้ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ และสานสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน 2. ผู้บริหาร ควรยกย่องชมเชยผู้เรียนที่ประสบความสำเร็จจากการเรียน กคนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้เรียนจะได้เอาไปเป็นแบบอย่าง สร้างความเชื่อมั่น และให้ผู้เรียนมีความมุ่งมั่นว่าจะสามารถเรียนจบและมีอนาคตที่ดีได้
ด้านอาชีพ	เรี ย น รู้ เพื่ อ พัฒนาอาชีพ	รับฟัง พูดคุย แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น และนำความรู้ ภูมิปัญญาที่มี ในท้องถิ่นมา ประกอบการ เรียนการสอน	จัดการเรียนการสอนและ กิจกรรมโดยนำผู้ที่ประสบ ความสำเร็จในด้านอาชีพ ที่ผู้เรียนสนใจมาถ่ายทอด ประสบการณ์แลกเปลี่ยน พูดคุยและให้แนะนำพร้อม ให้กำลังใจ	ผู้เรียน 1. ผู้เรียนจะต้องค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพที่ตนเองสนใจหรือประกอบอาชีพอยู่ให้เป็นข้อมูลที่ทันสมัย เพื่อทันต่อความก้าวหน้าในอาชีพ 2. ผู้เรียนแสวงหาความก้าวหน้าในอาชีพของตนเอง โดยการพูดคุยกับครูภูมิปัญญา ครูและเพื่อน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์มาปรับใช้กับอาชีพของตน
				ผู้สอน 1. ผู้สอนผลักดันให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมสัมมนาวิชาการด้านอาชีพ กับผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพที่ผู้เรียนสนใจ เพื่อเป็นแรงผลักดันให้ผู้เรียนเกิดความสนใจใคร่รู้จากประสบการณ์ตรงในการพัฒนาอาชีพของผู้เรียน 2. ผู้สอนจัดให้มีการสอนทักษะทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของแต่ละท้องถิ่น
				ผู้บริหาร 1. ผู้บริหารผลักดันและสนับสนุนให้เกิดการจัดประกวดโครงการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในท้องถิ่น เพื่อให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และภูมิปัญญาทางด้านอาชีพในท้องถิ่นของตน
ด้านสังคม	การสร้างสังคม ใฝ่เรียนรู้อย่าง	แลกเปลี่ยน ความคิดเห็น รับ ฟัง แลก เปลี่ยนสะท้อน คิด และลงมือ ปฏิบัติ	กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ภายในชุมชนและนอก ชุมชน เพื่อสร้างเครือ ข่ายชุมชน ฐานความรู้	ผู้เรียน 1. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชุมชนอย่างสม่ำเสมอ 2. ร่วมประชุมกับชุมชน หมู่บ้านเพื่อระดมความคิดในเรื่องต่างๆ เช่น การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน

ตาราง 4 (ต่อ)

ความใฝ่ ใฝ่เรียน	แนวทาง			
	หลักการ	วิธีการ	กิจกรรม	บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง
				ผู้สอน 1. ผู้สอนร่วมจัดกิจกรรมกับชุมชน เช่น ใน วันสำคัญต่างๆ และพิธีกรรมเพื่อสืบสาน วัฒนธรรมในท้องถิ่น โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วน ร่วมกับชุมชน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ เรียนรู้ การอยู่ในสังคม การเข้ากับผู้อื่น การ เรียนรู้ของแต่ละช่วงวัย ทำให้ผู้เรียนได้เปิด มุมมองในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้แม้จะต่างวัย กันก็ตาม 2. กิจกรรมที่ผู้สอนจะจัดขึ้นนั้น ผู้สอนควร หาความต้องการ และต้องให้คนในชุมชน แต่ละชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรม 3. ผู้สอนต้องจัดกิจกรรมก่อนเข้าสู่บทเรียนที่ มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชุมชนและวิถีวัฒนธรรม โดยอาจเป็นกิจกรรมถามตอบจากป้ายคำ หรือ แต่งชุดหรือเครื่องประดับที่แสดงถึง ความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และใน การจัดการเรียนการสอนก็เชิญบุคคลสำคัญ (key man) ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่อง ของวิถีชุมชน และวิถีวัฒนธรรม มาให้ความรู้ และประสบการณ์ตรงกับผู้เรียน ผู้บริหาร 1. ผู้บริหารร่วมส่งเสริมให้เกิดเวทีสัมมนา สืบสานการเรียนรู้จากอดีตสู่ปัจจุบัน ให้ ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนมุมมอง พุดคุย ชักถาม หาข้อมูลเกี่ยวกับชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ จะเป็นการเปิดใจให้ผู้เรียนได้เกิดความมุ่งมั่น ค้นคว้าหาคำตอบ ให้ตนเอง 2. ผู้บริหารร่วมผลักดันให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมรักการอ่าน เพื่อให้ชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อที่จะได้ถ่ายทอดความรู้ จากรุ่นสู่รุ่น 3. ผู้บริหารออกนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ ในพื้นที่ของตน โดยหาความต้องการจากชุมชน และทำเป็นหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้มี โอกาสในการเปิดโลกทัศน์ในการเรียนรู้ เรื่อง เกี่ยวกับชุมชน ส่งเสริมการต่อยอดความรู้ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน และร่วมนำเสนอไป พร้อมกับคนในชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนได้มุ่งมั่น และรับผิดชอบต่อส่วนรวมและตนเอง

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความ ใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบท ชีวิตประจำวัน

แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของ
นักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน ได้
มาจากข้อสรุปในการสนทนากลุ่ม (focus group)
ของผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้
ข้อคิดเห็น โดยนำหลักการ “คิดเป็น” มาเป็นฐาน
ในการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียน เพื่อให้นักศึกษา
นอกระบบ สามารถคิดแก้ปัญหา รู้จักตนเองและ
สิ่งแวดล้อม เพราะความต้องการในการเรียนรู้
ของแต่ละบุคคลที่ไม่เหมือนกัน แนวทางการ
ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนโดยใช้บริบท
ชีวิตประจำวันในงานวิจัยนี้ แบ่งออกเป็น ความ
ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านครอบครัว ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้าน
วิชาการ ความใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านอาชีพ และความ
ใฝ่รู้ใฝ่เรียนด้านสังคม ซึ่งในแต่ละด้านความใฝ่รู้
ใฝ่เรียนจะประกอบด้วยหลักการ วิธีการ กิจกรรม
และบทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดัง
ตาราง 4

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่
เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิต
ประจำวัน มีประเด็น อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์
การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนตามการรับรู้
ของนักศึกษานอกระบบ ผู้สอนนักศึกษานอกระบบ
และผู้บริหารศูนย์การศึกษานอกระบบและการ
ศึกษาตามอัธยาศัย

1.1 ตามการรับรู้ของนักศึกษานอกระบบ
จากผลการวิจัยพบว่า นักศึกษานอกระบบรับรู้
ต่อตนเองว่าเป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับ

มาก ในทุกด้าน โดยเฉพาะความใฝ่รู้ใฝ่เรียนใน
ด้านวิชาการ นักศึกษานอกระบบส่วนใหญ่เป็น
นักศึกษานอกระบบที่เป็นผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้ที่มี
ความพร้อมในการเรียน มีความมุ่งมั่นในการเรียน
การมาเรียนการศึกษานอกระบบเกิดจากความ
ต้องการของนักศึกษานอกระบบที่อยากจะจบ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ
หรือพัฒนาตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงาน
ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตาม
อัธยาศัย (2551) และสุคนธ์ ภูริเวทย์ (2542) ที่
ได้อธิบายถึงลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ว่า
นักศึกษาผู้ใหญ่มีระดับความพร้อมและแรงจูงใจ
ในการเรียนสูง มีเหตุผลในการเรียนรู้ และมีจุด
มุ่งหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจน ซึ่งสิ่งที่เรียนจะ
ช่วยให้การทำงานดีขึ้น หรือช่วยแก้ไขปัญหาใน
ชีวิตประจำวันได้

1.2 ตามการรับรู้ของผู้สอนและผู้บริหาร
ศูนย์ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย จากผลการวิจัยพบว่า จากการตอบ
แบบสอบถามของผู้สอน และผู้บริหารมีการรับรู้
ตรงกันว่า ผู้เรียนมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนในระดับ
ปานกลาง และด้านวิชาการเป็นด้านที่ผู้สอนและ
ผู้บริหารพบมากที่สุด เนื่องจากผู้สอนและผู้บริหาร
มีบทบาทหน้าที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการ
เรียนการสอน จึงให้ความสำคัญกับเรื่องผลสัม
ฤทธิ์ในการศึกษา และสามารถเข้าศึกษาต่อใน
ระดับต่อไป ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ได้เป็นไปในทิศทาง
เดียวกันกับ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ,
2558) พบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับ
ชาติด้านการศึกษานอกระบบ หรือ Non-formal
National Educational Test (N-Net) ที่พบว่า
นักศึกษานอกมีผลการทดสอบที่ต่ำกว่าเกณฑ์
มาตรฐาน

2. แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษานอกระบบโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน ประกอบด้วยหลักการ วิธีการ กิจกรรมและบทบาทผู้เกี่ยวข้อง

2.1 ด้านครอบครัว มีหลักการการเรียนรู้ครอบครัวตนเอง เป็นการเรียนรู้เรื่องของตนเอง ครอบครัวตนเองเพื่อทราบถึงความต้องการและปัญหา หรือทางเลือกแก้ไขปัญหา เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีการคิดอย่างรอบคอบ และสามารถแก้ไขปัญหา โดยอาศัยข้อมูลจากสมาชิกในครอบครัว แล้วจึงนำความรู้ที่ได้เรียนรู้มาประกอบการแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการคิดเป็น ของ โกวิท วรพิพัฒน์ (2544) อ้างถึงในหน่วยนิเทศก์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (2551) ที่กล่าวถึง การเรียนรู้เพื่อแก้ไขปัญหา และทางแก้ไขปัญหาคือครอบครัว เช่นเดียวกับที่สุนทร สุนันชัย (2540) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะเฉพาะตัวของนักศึกษานอกระบบ โดยการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคล มีวิธีการพูดคุย สัมผัส ชักถามและชื่นชม ดังเช่นที่ เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2533) กล่าวถึงการชื่นชม สัมผัสพูดคุย ช่วยให้บุคคลเกิดความรู้สึกผ่อนคลายจะทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดีขึ้น และยังสร้างความมั่นใจกับนักศึกษานอกระบบมากยิ่งขึ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ปัญหา และทางแก้ไขปัญหาคือครอบครัว

2.2 ด้านวิชาการ มีหลักการการทำให้เรื่องง่ายให้อยากทำ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ในการจัดการเรียนรู้นอกจากจะยึดตัวผู้เรียนเป็นศูนย์กลางแล้ว การ

ให้นักศึกษานอกระบบได้มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกลอยการเรียนรู้ เช่นเดียวกับที่สนอง โลหิตวิเศษ (2544) ได้กล่าวไว้ว่า ในหลักสำคัญของการจัดการศึกษานอกระบบที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเน้นผู้เรียนมากกว่าผู้สอน วิธีการรับฟัง พูดคุย ยอมรับความแตกต่างและเข้าใจความแตกต่างของคนอื่น การทำเรื่องให้่ง่ายให้อยากทำนั้น เป็นการทำให้ให้นักศึกษานอกระบบอยากเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอน จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นและลงมือปฏิบัติ โดยการทำให้เรื่องง่าย จากการนำเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันของนักศึกษาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ให้นักศึกษานอกระบบเข้าใจในการเรียนเกิดแรงจูงใจให้นักศึกษานอกระบบได้มีการแสวงหาคำตอบต่อข้อสงสัยที่เกิดขึ้นกับตนเองได้มากขึ้น สนับสนุนให้นักศึกษานอกระบบเกิดความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ในการนำตนเองไปสู่ผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนต่อไป สอดคล้องกับ กลุ่มพัฒนาการศึกษานอกโรงเรียน (2551) ที่กล่าวไว้ว่า ในการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการเรียนรู้นั้นต้องเข้าใจความแตกต่างของพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน ตระหนักว่าผู้เรียนมีความสำคัญสามารถพัฒนาตนเองได้ตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และการจัดกิจกรรมใดๆ ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติเสมอ กิจกรรมการทำเรื่องง่ายให้อยากทำ กิจกรรมนี้ผู้สอนถือเป็นหัวใจสำคัญ นอกจากผู้สอนจะเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรม ผู้สอนต้องมีความสามารถและรู้หลักการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและเนื้อหาที่หลากหลายสามารถผสมผสานความรู้ เพื่อฝึกฝน และสนับสนุนให้ผู้เรียนคิดอย่างเป็นระบบ

วิเคราะห์สังเคราะห์แก้ไขปัญหา และสรุปผลได้ด้วยตนเอง ดังที่ อาชัญญา รัตนอุบล (2554) กล่าวว่าขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบต้องจัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกริغبอยากเรียน การกระตุ้นและเร้าความสนใจให้ผู้เรียนสนใจ เพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สุด การเรียนรู้ของผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามความต้องการ ดังนั้นการเลือกวิธีสอนและเทคนิคการสอน ผู้สอนต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมเสนอกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความถนัดและความสนใจของตนเอง หลักสำคัญของการจัดกิจกรรมต้องคำนึงถึง ความสอดคล้อง ความต้องการ ความสนใจ ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของผู้เรียน เอื้อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนสามารถจัดประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ไขปัญหาได้ด้วยหลักเหตุและผล ผู้สอนต้องบูรณาการเนื้อหาสาระตามความเหมาะสม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนตามสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในวิถีชีวิตของผู้เรียน และชุมชน สนับสนุนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง เน้นการเรียนรู้เพื่อทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ผู้สอนนักศึกษานอกระบบต้องเข้าใจผู้เรียนถึงความต้องการในการเรียนรู้ มองว่าผู้เรียนนั้นมาเรียนด้วยความต้องการและมีความพอใจที่จะประกอบกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยดี ความต้องการในการเรียนนั้นจะเป็นการ

สร้างความสงสัยใคร่รู้ ความอยากรู้อยากเห็นให้ผู้เรียนได้มีแรงขับเคลื่อน มีความพร้อมในการเรียนรู้ เกิดความมั่นใจ และมองเห็นศักยภาพของตนเองในการเรียนรู้ เชื่อมั่นว่าความรู้ที่ตนได้เรียนรู้นั้นเป็นประโยชน์ต่อภาระหน้าที่ของตนเอง และมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาอื่นๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว และผู้บริหารทำหน้าที่ในการส่งเสริมเมื่อผู้สอนต้องการ สถานที่ อุปกรณ์ พร้อมทั้งสร้างนโยบายที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนในห้องเรียน เพื่อเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน สอดคล้องกันกับที่ Knowles (1980) กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ จะสร้างให้ผู้เรียนสนใจการเรียนรู้มากขึ้น และการเรียนรู้ที่สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้นั้น จะทำให้ผู้เรียนอยากเรียนและเห็นคุณค่าในการเรียนมากขึ้น

2.3 ด้านอาชีพ มีหลักการเรียนรู้เพื่อพัฒนาอาชีพเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นการพัฒนานักศึกษานอกระบบ โดยใช้วิธีการรับฟังพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และนำความรู้ภูมิปัญญาที่มีในห้องเรียนมาประกอบการเรียนการสอน เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสิ่งที่มียู่ ได้เรียนรู้จากบริบทของอาชีพที่อยู่ของคนในห้องเรียนเป็นการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เพื่อคลี่คลายสถานการณ์ที่มีความคล้ายคลึงกัน และส่งเสริมต่อยอดให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างไม่สิ้นสุด บทบาทผู้เกี่ยวข้อง ผู้เรียนต้องปรับบทบาทของตนเป็นผู้ให้ความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับอาชีพ และผู้สอนทำหน้าที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ที่เกี่ยวข้อง สำหรับการให้ประสบการณ์ตรงกับผู้เรียนนั้น ผู้สอนและผู้บริหารต้องร่วมกันประสานงานเพื่อให้ผู้เรียนได้พบปะพูดคุยกับบุคคล

ที่ผู้เรียนต้องการพบ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ เกี่ยว กับอาชีพ สอดคล้องกับ นิทรา กิจธีระวุฒิมังษ์ และ ภูติท เตชาดิวัฒน์ (2555) ที่ว่า การเรียนรู้โดยใช้ ประสบการณ์เป็นฐานโดยนำบริบทของแต่ละพื้นที่ และประสบการณ์ของผู้เรียนมาจัดการเรียนรู้ เน้น ทักษะการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ เพื่อให้เกิดการ เรียนรู้แบบต่อเนื่องตลอดชีวิตและยังสอดคล้องกับ ยงยุทธ พงษ์สุภาพ (2553) ที่ว่าการจัดการเรียน โดยใช้บริบทเป็นฐาน (Context Based Learning: CBL) คือการจัดการเรียนในเงื่อนไขและ องค์ประกอบที่แวดล้อมที่ใกล้เคียงกับบริบทที่ เป็นการให้ตามปกติของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ เพิ่มความรู้ พัฒนาทักษะ และปรับเจตคติของผู้ เรียน สามารถสร้างผลลัพธ์ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากการเพิ่มเนื้อหาและการพัฒนาบริบทและ สนับสนุนให้เกิดผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์หรือ เป้าหมายที่ตั้งไว้ กิจกรรมหลักในการสร้างการ เรียนรู้ เป็นการนำกระบวนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เข้ามาจัดพร้อมกับใช้บริบทเป็นฐานซึ่งจะมี ลักษณะกิจกรรมดังนี้ มีการหาความต้องการ ความจำเป็นของผู้เรียน จากนั้นเชื่อมโยงการ เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของผู้เรียนผ่านบริบท พื้นที่ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติโดยให้ เพียงการแนะนำ ให้ผู้เรียนได้วางแผนการ ประเมินด้วยตนเอง จากการเรียนรู้ผ่านการเห็น การทำ และทำได้ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ยงยุทธ พงษ์สุภาพ (2553) กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐานโดยการนำหลักการ ของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อหาความเหมาะสม กับสถานการณ์ตามความจำเป็นของผู้เรียน โดย การเชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์ที่ผ่านมา ของผู้เรียน จัดการเรียนในสิ่งแวดล้อมที่ใกล้เคียง หรือเหมือนกับที่ทำงานของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียน ปฏิบัติได้ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้จากปัญหา

เพื่อเชื่อมการปฏิบัติสู่ทฤษฎีอย่างเป็นระบบ หลัง จากการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนประเมินผลด้วยตนเอง โดยผู้เรียนกำหนดทิศทางการเรียนรู้ตามความ จำเป็น เป็นการจัดการการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็น หลัก เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนใน ลักษณะของการ “ได้เห็น” “ได้ทำ” และในที่สุด “ทำได้” เพื่อการประเมินผลง่าย และเป็นระบบ ทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน เช่น สามารถประเมินได้ว่ารู้และทำได้ตั้งแต่ก่อนเรียน โดยไม่ต้องหาความรู้เพิ่มเติม หรือรู้และทำได้หลัง จากที่ได้มีการผ่านกระบวนการเรียนเรียบร้อยแล้ว

2.4 ด้านสังคม มีหลักการการสร้างสังคม ใฝ่เรียนรู้ เพื่อให้การเรียนรู้สามารถดำเนินต่อไป ได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยนำวิธีการแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น รับฟัง สะท้อนคิดและลงมือปฏิบัติ กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องเกิดจากความต้องการในการ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันของสมาชิก ร่วมกันอภิปราย โดยสมาชิกกำหนดสิ่งที่ต้องการ เรียนรู้โดยนำบริบทชีวิตประจำวันมาร่วมวิเคราะห์ หลังจากนั้นใช้เทคนิคการคิดออกเสียง (Think Aloud) เพื่อให้สมาชิกรับรู้ช่องว่างระหว่างความ รู้เดิมของตนกับความรู้เดิมของสมาชิกคนอื่นๆ (Knowledge Gaps) ทำให้เกิดการถกเถียงแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่ม และร่วมมือกันตั้งเป้าหมาย วิธีการเข้าถึงเป้าหมาย ค้นหาข้อมูลจากแหล่ง ความรู้ต่างๆ ด้วยตนเอง ทั้งในและนอกชุมชน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ สอดคล้องกับ สุมาลี สังข์ศรี (2545) ได้เสนอหลักการของการ ศึกษาอกระบบไว้เกี่ยวกับหลักการสนองความ ต้องการต้องทำโดย ยึดกลุ่มผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ของการเรียนรู้ การขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ จะต้องมาจากความต้องการของกลุ่มผู้เรียนเป็นหลัก และสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิต กระบวนการ จัดการเรียนรู้ให้แก่กลุ่มผู้เรียนนอกระบบจะเกิด

ขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด คือ จะต้องมีความสอดคล้องกับชีวิตการทำงานวิถีชีวิต และสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ จึงจะทำให้กลุ่มผู้เรียนเกิดความตระหนักในกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบวนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้บริบทชีวิตประจำวันไปใช้ มีดังต่อไปนี้

1. สำนักงาน กศน. ต้องจัดการอบรมผู้สอนนักเรียนนอกกระบวนให้มีความรู้ มีความสามารถในการใช้เครื่องมือส่งเสริมการเรียนรู้ทุกชนิด (สื่อการเรียนการสอน) เพื่อที่จะนำไปใช้กับนักเรียนนอกกระบวนได้อย่างคล่องแคล่ว และเกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียนนอกกระบวนมากที่สุด
2. กำหนดนโยบายการจัดการเรียนการสอนของแต่ละภูมิภาค จังหวัด โดยมีการจัดให้สอดคล้อง

กับความต้องการในพื้นที่ เพื่อให้ให้นักเรียนนอกกระบวนได้เห็นถึงการเชื่อมโยงกันระหว่างการเรียนรู้กับการใช้ชีวิตจะทำให้ให้นักเรียนนอกกระบวนเห็นถึงความสำคัญและมีความใฝ่รู้ใฝ่เรียนเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำวิจัยในครั้งต่อไป มีดังนี้

1. ควรมีการวิจัยที่ใช้วิธีวิจัยแบบผสมเพื่อหาปัจจัยและสาเหตุของความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบวน ว่าสาเหตุแห่งความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบวนนั้นเกิดจากอะไรบ้าง
2. การทดลองใช้แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบวนโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน เพื่อประเมินผล และหาข้อบกพร่องของแนวทางมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาให้ดีขึ้น
3. การทำวิจัยในครั้งต่อไปในการวัดระดับความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบวนควรพัฒนาเป็นแบบทดสอบเพื่อให้ได้ข้อมูลตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กลุ่มพัฒนาการศึกษาออกโรงเรียน. (2551). *หลักสูตรการศึกษาออกกระบวนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาร殃ทักษะการเรียนรู้*. สืบค้นจาก [http://203.172.142.6/0405/Download/dud/raivitchareon%2011-11-52/saralearning%202%20\(1\)/saralearning%202.pdf](http://203.172.142.6/0405/Download/dud/raivitchareon%2011-11-52/saralearning%202%20(1)/saralearning%202.pdf)
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2533). *ผู้ชีวิตด้วยจิตวิทยา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.
- ชัยยศ อิ่มสุวรรณ. (2544). *การศึกษาตามอัธยาศัยตามแนวคิดและประสบการณ์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- ทีมการศึกษา. (2557). *เดิมเต็ม “คนพลาดเรียน” กคน.เทียบระดับการศึกษาสูงสุดขั้นพื้นฐาน “โอกาสคุณภาพ” ที่จับต้องได้*. สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th/content/429867>

- นิทรา กิจธีระวุฒิมวงษ์ และภูติท เตชาติวัฒน์. (2555). การจัดการเรียนโดยใช้บริบทเป็นฐาน : กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของนโยบายโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล. วารสารพยาบาลสาธารณสุข, 26(1), 80-100.
- บุญชิต มณีโชติ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมกับการพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักศึกษาพยาบาล. (ปริญญามหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยงยุทธ พงษ์สุภาพ. (2553). การจัดการเรียนรู้โดยใช้บริบทเป็นฐาน (Context-based learning: CBL) เล่ม 1 โครงการสนับสนุนการปฏิรูประบบสาธารณสุข โดยความร่วมมือของรัฐบาลไทยและสหภาพยุโรป. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2558). รายงานค่าสถิติพื้นฐานทั่วประเทศนัศึกษานอกระบบ สืบค้นจาก <http://www.niets.or.th/nnet/announcementweb/Notice/FrBasicStat.aspx>
- สนอง โลหิตวิเศษ. (2544). ปรัชญาการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 3 ประมวลสาระชุดวิชาปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559. กรุงเทพมหานคร: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2548). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). ก้าวต่อไปของ กศน. กรุงเทพมหานคร: ชุมพร พรินท์ แอนด์ ดีไซน์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2553). รายได้และความยากจน. สืบค้นจาก <http://service.nso.go.th/nso/web/income/income52.html>
- สุนทร ภูริเวทย์. (2542). การออกแบบการสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุนทร สุนันชัย. (2540). รากฐานและวิธีการของนิรมิตนิยม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เนติกุลการพิมพ์.
- สุมาลี สังข์ศรี. (2545). การจัดการศึกษานอกระบบเพื่อการศึกษาตลอดชีวิตตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการพิมพ์.
- หน่วยนิเทศก์สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). เอกสารสาระหลักการและแนวคิดประกอบการดำเนินงาน กศน. : คัมภีร์กศน. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น.เอ. รัตนะเทรตติ้ง.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2554). การบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอน. วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 55(2), 31-49.

ภาษาอังกฤษ

- Knowles, M. S. (1980). *The modern practice of adult education: From pedagogy to andragogy*. Englewood Cliffs, NJ: Cambridge Adult Education.
- Neuman, W. L. (1991). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. New York, NY: Harper and Row Publication.

ผู้เขียน

อรรวิภา มงคลดาว สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรฉัตร สุบัญญัติ ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ: งานวิจัยนี้ได้รับสนับสนุนจากทุน 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช